

2024-12-23

NYCKLAR TILL UNGT ENGAGEMANG

PROJEKTRAPPORT

med stöd av

Leader Linné Småland

Europeiska jordbruksfonden
för landsbygdsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

Förord

Det här har varit ett lärorikt, händelserikt och fantastiskt roligt år. Som projektledare är jag väldigt stolt över projektet och det vi har åstadkommit. Jag har haft fem kompetenta och engagerade piloter som har varit delaktiga i projektets genomförande. De har drivit totalt 7 ungdomsgrupper under året, där sammanlagt 70 unga vuxna deltagit i det kreativa arbetet (varav ca 50 var i målgruppen 15–25 år). Vi har producerat 11 arrangemang inom projektet, med sammanlagt runt 200 besökare.

I det stora hela har det varit ett väldigt positivt projekt. Engagemanget i pilotgrupperna har inspirerat och livat upp, och samtalen med alla externa parter – som gör fantastiska insatser för unga runt om i landet – har varit energigivande. Det märks på mottagandet vi fått att detta är ett angeläget ämne som är viktigt för många.

Stort tack till *Leader Linné Småland* och *Europeiska Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling* för ert finansiella stöd – och tack också till alla er andra som gjort det här projektet möjligt.

Alf Peter Malmberg, projektledare

Projektbeskrivning

“Hur gör ni för att locka ungdomar?”

“Vi behöver bli bättre på att fånga ungas engagemang”

“Vi är på jakt efter ungdomar till ett projekt”

Vi ungdomar är inte byten, och vi vill inte bli lockade, jagade eller fångade. Vi vill uttrycka våra egna behov och skapa våra egna förutsättningar för att själva följa vårt engagemang.

Med det här projektet ville vi ta fram en verksamhetsmodell med nycklar till ungt engagemang. En modell som är direkt användbar i vår egen förening men som även kan spridas till andra organisationer, så att fler unga väljer att engagera sig i civilsamhället på lokal, regional och nationell nivå. Modellen skulle tas fram dels genom att utvärdera vårt eget arbetssätt under de tio gångna åren, dels genom att studera ett antal ungdomsgrupper på plats, och dels genom samtal med andra ungdomsverksamheter som aktivt arbetar för att främja ungt engagemang.

Tidslinje

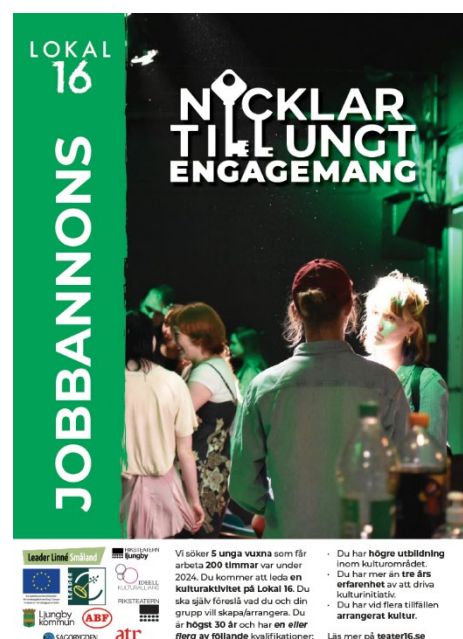
- Dec 23** Rekrytering av piloter (intervjuer och urval), design av logga.
- Jan** Upprättande av anställningsavtal, projektplanering, pilotsamordning, förberedelser uppstartsträff.
- Feb** Pilotsamordning, genomförande uppstartsträff piloter, start *Kreativa kvällar*, inläsning litteratur, utvärdering av tidigare verksamhet.
- Mars** Pilotsamordning, marknadsföringsarbete, samverkanskontakt.
- April** Pilotsamordning, pilotgruppsplanering i respektive grupp, rekrytering till pilotgrupper, marknadsföring av pilotgrupper, start ungdomskör.
- Maj** Pilotsamordning, samverkanskontakt, start arrangörsguppen, start poddinspelningar.
- Juni** Studiebesök på *Nolltrefem* Halmstad, start dansklasser, start musikgruppen, genomförande konsert #1 *Landslide*.
- Juli** Genomförande sommarbal, start skrivarkursen.
- Aug** Pilotutvärdering #1, samverkanskontakt.

- Sept** Genomförande konsert #2 *Musikquiz i Gröna caféet*, start *Koko - kortfilm på kort tid*, formulering engagemangspyramiden.
- Okt** Lansering av podden *Nycklar till ungt engagemang*, Visning kortfilm #1 *Nära ögat*, studiebesök *Teatersmedjan* i Karlshamn.
- Nov** Första utkast av engagemangspyramiden, föreläsning på konferensen *Breddat deltagande – kultur för och med fler barn och unga* med Region Stockholm, genomförande musikfestival, pilotutvärdering #2, pilotavslutning, genomförande konsert #3 *Vanliga människor*, start inspelning julkalender.
- Dec** Färdigställande projektrapport, färdigställande engagemangspyramiden, utskick till samarbetsparter och övriga intressenter, slutrapport, uppspelning publicering julkalender, genomförande *Öppet julstök*, visning kortfilm #2 *Skelett i garderoben*, visning kortfilm #3 *Blodsunden – Will you be my Valentin?*

Piloterna

I december 2023 skickade vi ut en annons i våra sociala medier och till våra medlemmar. Vi fick in elva riktigt bra ansökningar. I rekryteringsfasen var det viktigt att vi inte hade några typiska arbetsintervjuer utan att de som sökte behandlades som potentiella samarbetsparter kring ett gemensamt projekt på en mer hierarkiskt likställd nivå.

Vi valde ut fem kandidater som vi tyckte kompletterade varandra bra och som gav en bred spridning av både kompetenser, kulturuttryck, och personligheter. Här följer vår presentation av dem när de tillkännagavs i februari.

Julia Christoffersson

Studerar dans vid Stockholms konstnärliga högskola. Julia ska leda ett projekt inom skapande gestaltning, karaktärsbygge och skrivande.

Edwin Klaesson

Utbildad kompositör vid Högskolan för scen och musik i Göteborg. Edwin ska starta en kör där deltagarna också involveras i komposition av körverk.

Mimosa Lu

Studerar kriminologi vid Lunds universitet. Mimosa kommer att arrangera och producera scenshow.

Filippa Nordvall

Utbildad inom konsthantverk och design vid Folkhögskolan i Grimslöv. Filippa kommer att leda en konstgrupp inom bildkonst, inredning och hantverk.

Matilda Stjernqvist

Utbildad vid Musiklinjen - sång på Sankt Sigfrids Folkhögskola och utbildad läkare vid Lunds universitet. Matilda ska forma konserter och förbereda artisterna musikaliskt.

I februari hade vi en heldags uppstartsträff med piloterna där de fick presentera sina projekt, lära känna varandra och reflektera kring sitt eget engagemang genom diskussion och olika övningar. Dagen upplevdes positivt av oss alla, och det blev ett väldigt bra startskott för hela projektet. Det kändes som att vi var i gång på riktigt. Idéerna haglade, och piloterna kom på flera olika samverkansmöjligheter mellan grupperna.

Pilotprojektet

Det står klart att arbete med ungdomar är oförutsägbart, vilket kräver stor flexibilitet och anpassningsförmåga. Det var nog inget av projekten som blev helt som vi hade tänkt, alla piloterna behövde i någon mån anpassa sig efter deltagarna och deras förutsättningar.

Arrangörsgruppen

Skapa scenkonst tillsammans: Bli en del av produktionen! I sommar får du chansen att utforska alla aspekter av att vara producent inom kultur: från film till scenshower till teater och mer.

Arrangörsgruppen blev inte alls som planerad. Intresset för att utvecklas inom rollen som arrangör var lågt. Mimosa fick därmed axla en stor del av arrangörskapet på egen hand, vilket hon trots allt var van vid – och fokusera på att involvera andra runtomkring varje arrangemang i stället.

1. Veronas spelning under musikfestivalen.

Ett av målen med gruppen var att arrangera en stor konsert på Ljungbydagarna i augusti, men kommunikationen mellan Mimosa och de som höll i det funkade inte. I slutändan beslutade vi oss för att dra oss ur och tänkte om. I stället blev det en tre timmar lång musikfestival på Lokal 16 i slutet av november, med fem unga band med olika kopplingar till Lokal 16.

Utöver festivalen anordnade Mimosa ett studiebesök till kulturhuset Gummifabriken i Värnamo och en sommarbal för föreningens medlemmar.

Totalt var det 25 personer som bidrog till gruppens resultat, och sammanlagt hade arrangemangen 125 besökare.

Musikgruppen

Här fördjupar vi oss i musik, sång och laborerar fram olika konserter! Vi sjunger, spelar, improviserar och filosoferar. Utifrån musiken och idéerna vi får skapar vi en helhet i form av föreställningar som vi framför under andra halvan av 2024.

Musikgruppen blev även den något annorlunda i slutändan än vad vi planerat. Målet var att erbjuda nya och lite mer ovana sångare en möjlighet att ingå i ett större sammanhang och skapa en möjlighet för dem att framträda tillsammans med andra. Tyvärr har vi haft ett ganska svalt musikintresse bland de yngre medlemmarna, vilket ledde till att Matilda i stället fick fokusera på att möta det musikintresse som fanns – vilket var bland de äldre och lite mer erfarna medlemmarna.

Matilda valde att låta deltagarna vara delaktiga i att ta fram konserternas tema, men även hur repetitionerna och genomförandet skulle läggas upp. Det gjorde att gruppen jobbade i kortare och mer intensiva spurtar inför varje konsert. Följaktligen blev marknadsföringen lidande och besökssiffrorna relativt låga. Matilda menade dock att detta även kunde vara positivt för att inte skapa för hög press för nya deltagare.

Utöver konserterna anordnade Matilda en sångworkshop, och spelade in en julkalender med korta videoklipp och bilder från föreningens medlemmar.

Totalt var det tio personer som deltog i gruppens aktiviteter. Sammanlagt hade arrangemangen 60 besökare.

Kreativa kvällar

Gillar du att måla, rita eller syssla med annan bildkonst? Du kan antingen jobba tillsammans med andra i våra gemensamma projekt, eller enskilt med din egen konst. Välkommen varje tisdag!

Kreativa kvällar är ett gammalt koncept, och det fanns redan en befintlig grupp som Filippa kunde ta över. Förutom att vara stöd för de som ville skapa bildkonst på egen hand hade Filippa idéer om hur lokalerna kunde inredas och målas.

Den här gruppen var den mest fria i sitt upplägg. Varje tisdag var Filippa där och de som kände för att dyka upp gjorde det. Hon styrde upp ett par gemensamma inredningsprojekt, bland annat målade de väggarna i verkstan, och sprayfärgade borden och stolarna.

De planerade även att arrangera en konstutställning där deltagarna kunde få ställa ut de konstverk som de jobbat med under året, men den blev tyvärr inställd pga. sjukdom.

Sammanlagt engagerade sig 24 individer i gruppen.

Skrivarkursen

Har du en historia du vill berätta? Tycker du om att skriva och skapa fiktiva världar? Har du en karaktär som du skulle vilja utveckla och lära dig gestalta?

Det här projektet handlade om att utöka sin kreativa förmåga, att våga dela med sig av kreativa processer med andra. Det var en svår aktivitet att konkretisera och förmedla innehållet av och vi tror inte att vi riktigt lyckades med det i vår marknadsföring. Dessutom var det förlagt på dagtid tre veckor i sträck under sommaren, vilket även de som var intresserade hade svårt att vara med på. Deltagandet blev därmed otillräckligt och kursen gick inte att genomföra som planerat.

Första veckan skulle fokusera på världsskapande och karaktärsbygge, med det kreativa skrivandet som verktyg. Andra veckan skulle fokusera på tillverkning av masker föreställande en av de karaktärer man skapat. Tredje veckan skulle avslutningsvis fokusera på att gestalta karaktären som man valt.

Detta var det enda teater- och rollspelsrelaterade projekt som vi fick in – och teater och rollspel är det som våra medlemmar lägger mest tid på i föreningen – så vi blev väldigt glada för att kunna erbjuda den här möjligheten. Men i slutändan gick det bara att genomföra första veckan.

Under den veckan deltog fem personer, och de genomförde utöver de kreativa övningarna ett författarsamtal med Annelis Johansson.

Dansklasserna

Dansklasser på Lokal 16 med Julia Christoffersson. Öppen nivå och blandade stilar. Varje måndag, onsdag och söndag hela juni och juli.

Den här gruppen initierades av Julia som en anpassning till det låga intresset för skrivarkursen, och det var bra för den skulle visa sig bli väldigt uppskattad.

Julia är en sann allkonstnär men har dans som sin huvudsakliga konstform. Det blev därmed naturligt att erbjuda det som ett alternativ.

Julia skrev i efterhand en egen rapport kring hennes tankar om engagemang och det hon upplevt i sina grupper. Hon tar där upp vad hon upplevt som nycklar för ungt engagemang på ledarskapsnivå. Den rapporten tar upp mycket som inte avhandlas här och är ett mycket intressant komplement (hör av dig om du vill ta del av hennes rapport). Det är svårt att sammanfatta texten, men den var uppdelad i följande rubriker:

- Energi skapar energi.
- Kom som du är och som du mår.
- Mixa konstformer.
- Timing; rätt person, i rätt tid, på rätt plats är att veta.
- Personlig kontakt.
- Pedagogisk grund och konstnärlig kompetens.
- Feedback.
- Kunskap och lärande i cirklar.
- Frustration.

Sammanlagt hade dansklasserna 17 unika deltagare.

2. "Vad är dans för dig, just idag, just nu?" av Klara Andersson.

Ungdomskören

I Lokal 16s ungdomskör är det vi själva som väljer och skapar musiken. Under ledning av Edwin Klaesson, som är utbildad kompositör, tas musik fram som är specialanpassad efter sångarnas förutsättningar och egna önskningsar.

Kören kom snabbt i gång men hade en väldigt spridd kunskaps- och erfarenhetsnivå. Majoriteten hade ingen tidigare körvana och det blev därmed en amatörcör, vilket gjorde att de som var mest erfarna slutade. Edwin gjorde ett kanonjobb med att försöka få med alla, och många gånger utgick musikvalet från deltagarnas egna önskningsar.

Kören kom i gång strax efter att föreningens teaterensemble hade avslutats. Flera av de som tidigare skådespelat gick då över till att sjunga. När sommaren kom hade kören uppehåll, och när den väl skulle komma igång igen efter sommaren var det flera av de tidigare deltagarna som återgick till teatern. Det blev därmed ett stort tapp i gruppen och kören fick mer eller mindre starta om på nytt.

Edwin som är kompositör hade ambitioner att skriva egen körmusik till kören, anpassad till deltagarna. Men när kören helt plötsligt bara hade ett fåtal sångare som fortfarande inte var så säkra sångare blev anpassningen i stället att arrangera om gruppens önskade musikstycken så att de gick att sjunga på tre stämmor i stället för fyra.

21 personer deltog i kören under året.

Koko – kortfilm på kort tid

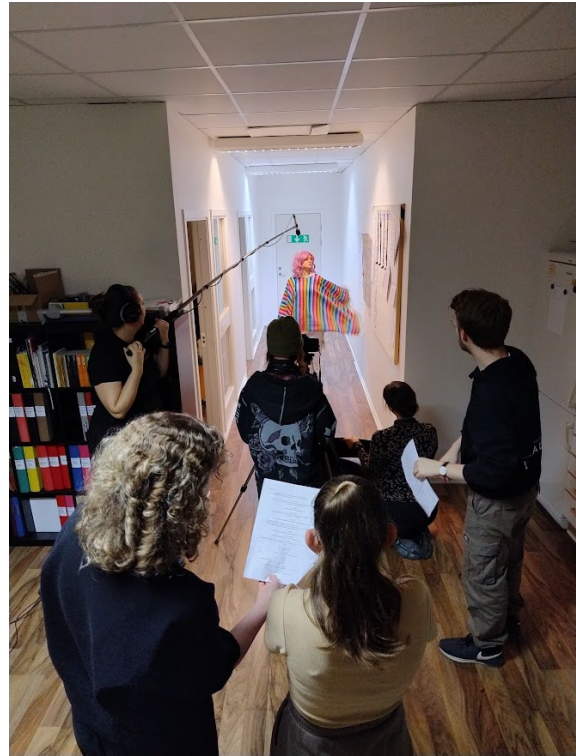
Nu på fredag är det till slut dags för Koko (Kortfilm på kort tid) att starta! Vi samlas kl 17 i verkstaden och under kvällen kommer vi skapa en helt ny kortfilm från scratch. Det blir gemensam manusskrivning, skådespeleri, film- och ljudinspelning, klippning och allt som kan tänkas behövas för att vår kortfilm ska bli precis så som vi vill ha den.

När deltagandet i kören minskade övervägde Edwin att lägga ner kören. Vi diskuterade oss då fram till ett alternativ på samma sätt som med Julia. Edwin har lång erfarenhet av att producera film och hade snappat upp att intresset fanns bland medlemmarna.

Det blev en riktig succé av flera anledningar. Dels eftersom det är en väldigt konkret aktivitet med ett tydligt gemensamt mål, dels för att deltagarna är med i skapandet från början till färdig inspelning, dels för att det finns flera sätt att bidra och ta olika roller, och dels för att hela upplägget är så inkluderande och nybörjarvänligt.

Totalt har 14 deltagare hjälpt till att skapa fyra kortfilmer under året. De kommer så småningom upp på vår Youtube-kanal.

Podden

Podden Nycklar till ungt engagemang spelades in löpande under året allteftersom Peter nätverkade och kom i kontakt med intressanta organisationer som arbetar med unga. Dessa samtal var ovärderliga. De blev både ett sätt att få extern input om vad dessa organisationer ansåg var viktigt för ungt engagemang ur deras perspektiv, men också för att få lite proof of concept kring modellen och dess beståndsdelar.

Det som blev tydligt i samtalen är att det finns otroligt mycket kunnigt folk där ute som brinner för ungdomar och deras rättigheter. Det gav en stark känsla av tillhörighet och mycket energi till att bli klar med modellen, och göra den så användbar och relevant som möjligt.

3. Poddinspelning med Lucas Falk, Studieförbundet Sörmland.

Sammanlagt spelades nio poddavsnitt in, sju med gäster, ett introavsnitt och en liveinspelning från vår föreläsning på konferensen *Breddat deltagande – kultur för och med fler barn och unga* med Region Stockholm.

Reflektion

I detta avsnitt har vi samlat de insikter vi fått under året utöver de som ingår i Engagemangspyramiden (s. 15).

Kvantitet vs kvalitet

Samhället idag jobbar kvantitativt. Man mäter framgång i verksamheter genom att mäta försäljningssiffror, marknadsandelar, deltagarantal, publiksiffror, verksamhetstimmar, värden i kronor, osv. Men hur meningsfull och viktig en ungdomsverksamhet kan inte mätas med siffror och statistik. KEKS (Kvalitet och kompetens i samverkan) gör förvisso ett bra jobb med att överbrygga gapet mellan övriga samhället och de viktiga mjuka värdena i ungdomsverksamheter, men i grunden är det inte meningsfullt att prata om ”hur många ungdomar som nåtts” av ett initiativ eller hur många verksamhetsträffar som anordnats. Det säger ingenting om vad som faktiskt skett i verksamheten eller hur individerna har påverkats av den – och det är där vi menar att det faktiska värdet uppstår.

Smala verksamheter som bara intresserar enstaka individer är inte värda mindre än breda verksamheter som har fler deltagare. Det är värdet för den enskilde individen som avgör. Därför måste varje individ bekräftas och bejakas i sitt engagemang. Särskilt i små eller nystartade verksamheter.

Som ledare för en ungdomsaktivitet är din största uppgift att möjliggöra att deltagarna kan få göra det som de kommer för att göra. Om du har en köraktivitet

som kräver två personer i varje av fyra stämmor för att genomföra, behöver du ha minst åtta deltagare vid varje rep för att aktiviteten ska funka som tänkt. Har du inte redan så många deltagare är det mycket bättre att börja med två eller tre stämmor så att de som faktiskt är intresserade och dyker upp kan få göra det de kom för att göra, och inte bli bestraffade för att andra inte dyker upp.

Varje individ är viktig för att komma i gång, och det bästa man kan göra är bekräfta för de ungdomar som visar sitt engagemang, genom att få dem att känna att det är de som har gjort rätt val – och alla andra som inte dök upp som har gjort fel val. Det är ett risktagande att engagera sig i något, och allt engagemang måste uppmuntras.

4. Planering inför Koko, i bakgrunden syns väggmålningen som gjorts under Kreativa kvällar.

Skolår vs kalenderår

Här kommer en kort lärdom som hade varit betydelsefull att ha med sig i början av det här projektet: Lägga inte projektperioder över kalenderår, anpassa er efter skolan och lägg projekten hösttermin–vårtermin i stället. Det är ett enkelt sätt att anpassa sig efter målgruppen.

Marknadsföring

Det visade sig vara ett misstag att lägga punkten marknadsföring sist på uppstartsdagen med piloterna. Kanske hade den punkten behövt sin egen temadag. Vi hade redan under våra första pilotintervjuer varit tydliga med att de själva skulle behöva vara ansvariga för rekryteringen och marknadsföringen till sina respektive grupper. Vi tänkte att detta skulle göra att marknadsföringen blev mer relevant eftersom den kom direkt från de som höll aktiviteterna och som dessutom var unga.

5. Ransacker under musikfestivalen.

Men marknadsföringen visade sig vara ett hinder som försvårade resten av verksamheten. Dels tog det lång tid för piloterna att ta fram underlaget. Det behövs tydlig information om vad det är, när det äger rum, och hur det går till. Det behövs också en bra bild och rubrik som fångar uppmärksamheten och får rätt målgrupp för pilotprojektet att haka till när de ser den.

Våra piloter var kreatörer och ledare, de var inte erfarna marknadsförare. Därmed fick de kämpa med marknadsföringen. Den kom ut relativt sent, och när den väl kom ut gav det i vissa fall ingen synbar effekt. Vi funderade över om gensvaret berodde på om man behövde anmäla sig i förväg eller ifall det var fritt att dyka upp. Vi diskuterade också om det spelade någon roll huruvida man behövde binda upp sig över längre tid eller om man kunde gå och komma som man ville. Vi fann dock inte några sådana skillnader.

6. Workshop kring engagemang med piloterna.

Det mönster vi kunde se är att de som kommer känner sig personligen tillfrågade av någon – oavsett om det är ett massutskick, en privat chatt, eller ett telefonsamtal. Detta stämmer också väl överens med forskning som pekar på att personligen bli tillfrågad är en av de tydligaste gemensamma nämnarna bland de som engagerar sig ideellt (*Engagemangets gestaltningar*, 2022, Johan von Essen et al.).

Kontinuitet

I kören blev det väldigt tydligt att kontinuitet är viktigt för att hålla engagemanget uppe. När kören hade sommaruppehåll tappade gruppen momentum och engagemanget svalnade. Och när kören väl kom i gång igen var det flera gånger som torsdagskvällarna behövde ställas in. Då försökte Edwin planera om dem till andra dagar, men det förvirrade och skapade mer osäkerhet än det var till nytta.

7. Föreläsningen under Region Stockholms konferens Breddat deltagande – kultur för och med fler barn och unga.

Det finns ett värde i att ha långsiktighet och kontinuitet i verksamheten. Om en viss aktivitet sker varje vecka på samma kväll får ungdomarna in en rutin, och tröskeln till att komma minskar. Att allmänt jobba på transparenta och förutsägbara sätt gentemot de unga gör att de lär sig vilken output de kan förvänta sig när de väljer att engagera sig i organisationen.

Skilja på ålder och erfarenhet

Det är tyvärr vanligt att vuxna ser ungas initiativ och kulturuttryck som mindre värda än professionell kultur. Det finns många förutfattade meningar som förhindrar ungas konstnärliga strävan. Vi måste sluta likställa ålder och erfarenhet. Konstnärers kreativa bana måste ju börja någonstans, och dessutom är ungas kultur högst relevant i sig. Vuxenvärlden måste sluta nedvärdera ungdomar genom att kalla dem ”morgondagens konstnärer” eller ”framtidens ledare”. Unga är viktiga här och nu.

Ungdomar som målgrupp

Många organisationer och bidragsgivare har ungdomar som målgrupp. Men det har blivit väldigt tydligt att ungdomar inte är *en* målgrupp, det är en lika meningslös målgrupp som ”vuxna”. Det finns ingen strategi som tilltalar alla vuxna, och detsamma gäller ungdomar. Vi behöver förstå att unga är en fragmenterad målgrupp som kräver olika tillvägagångssätt för att nås.

Dessutom identifierar sig unga inte nödvändigtvis med andra unga. De är inte ett kollektiv som har samma intressen och förutsättningar. Det är till och med så att många unga bygger sin egen identitet genom att distansera sig från andra ungdomar med andra intressen än de själva. Så när vi vill vända oss till ungdomar måste vi sluta tänka ”vi gör en ungdomskväll!”

för det tilltalar inte någon. I stället måste vi gå ut och ta reda på vad de unga intresserar sig för och bygga aktiviteter kring individerna och deras intressen.

Genvägen via ungas prestationer

Självklart ska man vara nyfiken på vilka ungdomarna är som individer, men de är inte alltid själva lika sugna på att prata om sig och sina liv. Något som däremot nästan alltid funkar oavsett hur länge du har känt individen är att prata om hens intressen och prestationer.

Du behöver inte ha samma intressen som ungdomarna så länge du är nyfiken på vad de gör. Ställ frågor, lyssna, låt dem vara insiders som berättar för dig om hur saker och ting är, försök förstå. Om du personligen är intresserad av samma sak som ungdomen i fråga har du en stor fördel.

Om du sen vill rekrytera en ungdom till något i din verksamhet, var inte vag och säg ”vi skulle behöva någon som dig”, ”du skulle passa jättebra i vår styrelse”, ”vill du vara med i vår förening? Det är kul!” Gå i stället genvägen via individens prestationer. Prata om det hen har gjort tidigare och vad du gillar med det. Berätta hur er organisation skulle vilja använda hens kompetens, och ställ en rak fråga om de tycker att det låter intressant. Oavsett hur desperat du är måste du låta det vara helt öppet och frivilligt. Ungdomen ska bara vara med om hen verkligen vill, men nu har ni signalerat att ni ser vad hen kan och ni tror att det skulle kunna bli ett bra samarbete.

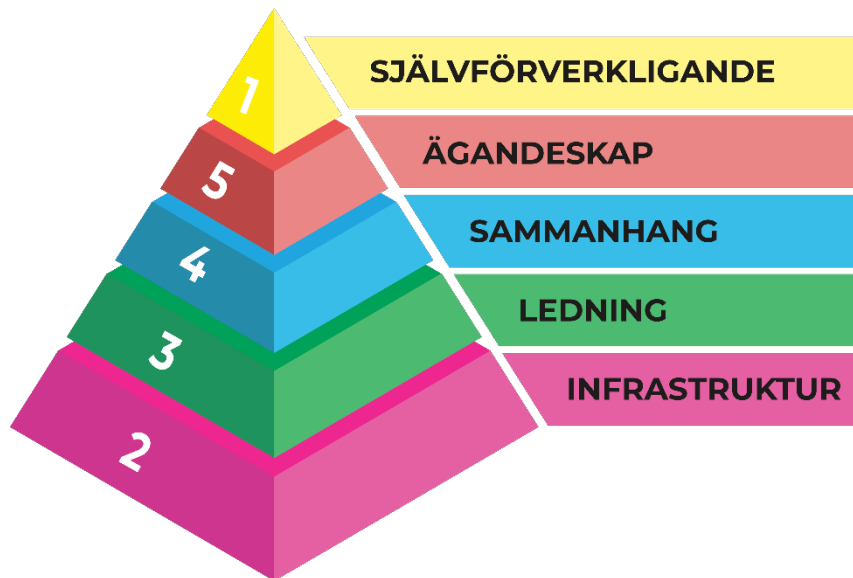
8. Ett av Myles Westerbergs konstverk från Kreativa kvällar, akryl målat på canvas.

Engagemangspyramiden

Man kan prata om ungt engagemang på flera olika nivåer. Det finns redan många bra initiativ som handlar om ledarskap i ungdomsgrupper, men vi ville i vår modell fokusera på ledningsperspektivet, dvs vilka nyckelfaktorer som krävs strategiskt av organisationen för att möjliggöra det operativa arbetet med unga.

Formuleringen av pyramiden skedde iterativt: modellen följde med oss genom hela projektet, men ändrade form och innehåll allteftersom vi fick ny input från vår egen organisation eller under samtal med samarbetsparter. Vi observerade mönster och återkommande ämnen i våra samtal, vi spekulerade, diskuterade, och prövade våra antaganden löpande.

I projektansökan skrev vi att resultatet skulle mynna ut i en checklista som föreningar och ungdomsorganisationer skulle kunna använda för att lätt få syn på hur de skulle jobba vidare, men det blev snabbt klart att det inte bara finns en väg till ungt engagemang. Så i stället utgick vi konceptuellt från Maslows behovstrappa som ju också handlar om mänsklig motivation. Till slut landade vi i en självutvärderingsmodell med frågor uppdelade i fem kategorier på olika nivåer:

Siffrorna på pyramiden anger vilken ordning som frågorna ska besvaras, eftersom de föregående frågorna ligger till grund för svaren på de påföljande. När man inte känner att man har ett bra svar på en fråga bör man stanna upp, och arbeta fram ett svar på den frågan innan man går vidare.

Vi hävdar att målet med bra ungdomsverksamheter alltid har att göra med ungdomars **självförverkligande** i någon mån. Engagemanget uppstår ur lusten att ha kul, att utvecklas, och att träffa andra som man kan knyta an till. Men för att nå dit krävs de underliggande fundamenten.

Det behövs en **infrastruktur** som möjliggör det som ungdomarna vill göra. Det krävs en **ledning** som är nyfiken på ungdomar och som vill lära sig att förstå dem. När man väl har ungdomar i sin organisation behöver man hjälpa till att skapa en känsla av **sammanhang** för dem. Och för att nå hela vägen bör man också hitta sätt att ge makt åt de unga så att de känner **ägaransvar** över verksamheten och kan göra den till sin.

Självförverkligande

Självförverkligandet handlar om individens känsla av meningsfullhet, och vad som motiverar hen till att engagera sig i något. Men det finns en uppsjö av saker som kan motivera människor, och olika människor motiveras dessutom av olika saker, vid olika tillfällen, i olika kontexter.

Inför en konsert med musikgruppen fick deltagarna ange vad som motiverade dem just då i stunden. Svaren blev att uttrycka sig, att få uppträda, samt gemenskap. På uppstartsträffen med piloterna ställdes samma fråga varvid svaren blev att uttrycka sig, gemenskap, och att

prestera. Piloterna resonerade också vad de upplevde hade haft störst inverkan på deras engagemang på Lokal 16 genom åren: gemenskap, stöttning i att förverkliga sina idéer, högt i tak, utveckling individuellt och i grupp, samt att expandera sin komfort zone.

I personalen hade vi sedan en tid tillbaka börjat diskutera vad vår kärnprodukt egentligen är. Man skulle kunna se det som att vår produkt är arrangemang och teaterföreställningar, men när vi skiftar till ett ungdomsperspektiv och ställer oss frågan ”vad är det vi erbjuder unga här?” blev det tydligt att arrangemangen bara var en liten del av det egentliga erbjudandet.

Vi kom till slut fram till att det är den personliga utvecklingen hos medlemmarna som är kulturhusets verkliga produkt, och vi är övertygade om detta är en av våra framgångsfaktorer. Hade fler organisationer tagit beslut utifrån hur de kan hjälpa ungdomar att utvecklas i sin egen riktning, hade vi haft fler ungdomar i föreningslivet. Nu händer i stället mycket av ungdomars självförverkligande i andra kontexter, förmodligen för att de inte upplever att föreningslivet möjliggör den utveckling de är intresserade av.

Vår utgångspunkt är de ungas egna engagemang är det enda som kan guida dem till det de vill göra. Allt vi organisationer kan göra är att erbjuda möjligheter och försöka vara tydliga i informationen om vad det är man erbjuder.

Infrastruktur

Infrastruktur är ett brett begrepp som vi här använder för att beskriva allt det bakomliggande arbete som möjliggör ungdomsverksamheten. Allt från finansiering till kommunikation, lokaler, marknadsföring, rekrytering, materialinköp, och långsiktig planering.

Vår personal har haft flera diskussioner kring ifall vårt huvudansvar på sikt behöver gå från att leda till att möjliggöra och sköta infrastruktur, och det här projektet har stärkt den tesen. Genom att anlita unga ledare kan vi hålla uppe verksamheten, samtidigt som den personliga utvecklingen hos ungdomarna ökar. På kort sikt tar handledningen och stöttningen mer tid, men på längre sikt blir de mer självständiga och vi får mer tid till att sköta infrastruktur.

Ungt engagemang är en naturkraft som uppstår av sig självt helt naturligt. Men det är inte en oändlig resurs om vi inte värnar om den. Ungdomars engagemang är inte en flödande källa där man kan öppna kranen när man känner för det. Engagemanget uppenbarar sig snarare som små gnistor som virvlar upp i luften – och är man tillräckligt uppmärksam och flink kan man fånga dem innan de hinner slockna.

Finansiering är ett klockrent exempel på hur vuxenvärlden är helt missanpassad för att främja ungt engagemang. För att lyckas med en ansökan om bidrag behöver man vara ute i god tid, lägga ner ett helt orimligt omfattande arbete med att formulera en ansökan där man ska gissa sig fram till vad det är bidragsgivarna vill att man ska säga, man ska göra en detaljerad budget, sen ska man vänta uppåt ett halvår på ett svar där man ska vara lika inställd på att köra i gång som att lägga ner. Skulle man sen få bidraget måste man ligga ute med pengar, och slutligen skriva en gedigen redovisning där utfallet i värsta fall kan bli att man inte får de pengar man blivit lovad.

Ungdomar ska inte behöva uppleva sådant. De ska inte behöva kämpa för sitt existensberättigande – allt de vill är att göra sin grej, förverkliga sig själva, och leva livet. Vi måste göra vårt bästa för att ta sådana betungande ansvar som de unga själva inte vill ta, och skydda dem från vuxenvärldens nonsensbyråkrati och engagemangsdödande strukturer.

Ledning

Vi upplever att det finns en stor kunskapslucka kring ungdomar och deras livssituation hos vuxenvärlden. Det är som att man har trängt bort ungdomsperspektivet man själv hade under sin uppväxt och ersatt det med ett orubbligt vuxenperspektiv. Vuxna kan inte för sitt liv förstå varför unga inte vill engagera sig i det som vuxna håller på med. Och många gånger i mötet med övriga samhället känner vi att det saknas en genuin vilja att förstå unga. Unga ses som en nödvändig utgift fram tills de kan bli arbetskraft, och målet är att de ska kosta så lite som möjligt tills de kan börja betala för sig själva. Ett måhända cyniskt perspektiv, men majoriteten av de beslut som fattas i samhället idag tyder tyvärr inte på något annat.

Unga idag har helt andra livsvillkor än unga som växte upp för 50 år sedan. Vi har krig i Europa, vi har en annalkande klimatkatastrof som majoriteten av vuxna helt ignorerar, ekonomin är instabil, vi har ökande samhällsklyftor med påföljande utanförskap och kriminalitet. Unga är en marginaliserad grupp i samhället, och de behöver inte mer skit i sin vardag. Vi vuxna är skyldiga dem det, för det är vi som har skapat den här situationen för dem.

Sammanhang

I samtalen med både unga och vuxna har gemenskap varit något som återkommande nämnts som en nyckel till ungt engagemang – och troligtvis engagemang över lag. Människor är sociala varelser som frodas i flock, och att gemenskap är viktigt för oss ses nog av de flesta som en självklarhet. I ungdomsverksamheter kan det dock riskera att bli något som man tänker är ungdomarnas eget ansvar (så är det ju i vuxenvärlden).

Men unga idag är inte lika socialt erfarna som unga var förr, åtminstone inte av fysiska möten. Däremot har de mycket större erfarenhet av digitala mötesplatser och textbaserad kommunikation än vuxna. Alla sociala kontakter är bra, men fysiska mötesplatser tror vi är särskilt viktiga för att utveckla de sociala färdigheter som krävs för att klara av vuxenlivet.

Att känna sig som en del av en gemenskap och känna en känsla av tillhörighet är också viktigt för engagemanget. De kunde inspirera varandra och bli inspirerade av andra. Om man skapar en arena där ungdomarna kan visa upp vad de gör med sitt engagemang, smittar det av sig och sprider sig till andra. Så det är viktigt att ni aktivt jobbar med att synliggöra vad som händer i er verksamhet och skapar kontaktytor mellan ungdomarna så att de kan bygga relationer med varandra spontant.

Vi skulle gissa att hälften av våra medlemmar kommer första gången för att de blir meddragna av en kompis som redan är medlem, och andra hälften kommer för att de vill hitta en plats att utöva sin kulturform. Men i båda fallen stannar de för gemenskapen.

Ägandeskap

Att ge unga makt på riktigt är att utsätta organisationen för risk. Men det *måste* finnas risk, annars är ansvaret de getts inte viktigt nog. Vi kan inte låta unga vara med på sidan och sitta vid sitt eget barnbord där de kan ha vilket bordsskick de vill. De vuxna måste göra plats för unga vid vuxenbordet och bjuda in dem till att sitta med och ta verkligt viktiga beslut – och ibland innebär det att de vuxna måste flytta på sig, vilket kan vara svårt att acceptera.

Unga bjuds allt för ofta in för att lösa vuxnas problem. ”Föreningen håller på att dö ut, vi behöver ha in nytt blod för att föreningen ska överleva!” Unga behöver ses som en tillgång över tid. Föreningar behöver investera i de unga långsiktigt – och det är en osäker investering, men det finns inget alternativ. Unga vill i första hand lösa sina egna problem, och om inte verksamheten tillåter dem att göra det kommer de inte att engagera sig där. Det bästa en organisation kan göra är att låta de unga avgöra vad som är viktigt. Låt deras problem bli föreningens problem, och stötta dem i deras strävan.

Avslutande tack

Det är många vi har att tacka för det här projektets framgång. Vi är otroligt tacksamma för alla de externa parter som bidragit till projektet på olika sätt:

- ABF Kronoberg
- Alvesta kommun
- Amatörteaterns Riksförbund
- Annelis Johansson, författare
- Berättarnätet Kronoberg
- Folkets hus Norrhult
- Gummifabriken i Värnamo
- Ideell kulturallians Småland
- Kulturlund / UKM Västra Götaland
- Ljungby kommun
- Ljungby Nördkultur
- Musik i Syd / Kulturcrew
- Nolltrefem Halmstad / UKM Halland
- Region Stockholm
- Riksteatern / Riksteaterns unga nätverk
- Riksteatern Ljungby
- Riksteatern Västerås
- Studieförbundet Sörmland
- Sverok
- Teatersmedjan Karlshamn
- UKM Sverige
- Unga Vadstena Teater / Linnéuniversitetet
- Västra Götalands region

Bildförteckning

- s. 1) Logga (Grafik: Peter Malmberg)
- s. 2) Peter på sommarbal (Foto: Mimosa Lu)
- s. 4) Annonsaffisch (Foto: Mimosa Lu, grafik: Peter Malmberg)
- s. 5) Piloter (egna foton)
- s. 6) Uppstartsträff (Foto: Peter Malmberg)
- s. 6) Musikfestival (Foto: Peter Malmberg)
- s. 7) Musikgruppen (Foto: Jonathan Johansson)
- s. 8) Kreativ kväll (Foto: Filippa Nordvall)
- s. 8) Skrivarkurs (Foto: Peter Malmberg)
- s. 9) Vad är dans för dig? (Upphovsperson: Klara Andersson)
- s. 10) Körrepetition (Foto: Peter Malmberg)
- s. 10) Koko-loggan (Foto: Edwin Klaesson)
- s. 11) Koko in action (Foto: Peter Malmberg)
- s. 11) Poddinspelning (Riverside template)
- s. 12) Koko planering (Foto: Peter Malmberg)
- s. 13) Ransakker (Foto: Mimosa Lu)
- s. 13) Uppstartsworkshop (Foto: Peter Malmberg)
- s. 14) Föreläsning på konferens (Foto: Region Stockholm)
- s. 15) Tavla (Upphovsperson: Myles Westerberg)
- s. 16) Engagemangspyramiden (Grafik: Peter Malmberg)